

The illustration features a large, dark, textured mountain peak on the left side. A bright red sun is positioned behind the mountain's ridge. On the right side, a man in a dark, heavy coat and a woman in a red patterned dress are shown in profile, looking towards the mountain. The background is a light, textured greenish-yellow. The overall style is painterly and expressive.

Jan Beltrán

La mala vida
ehk
neetud elu

Jan Beltrán

La mala vida
ehk
neetud elu

Jan Beltrán

La mala vida
ehk
neetud elu

Tallinn 2009

Toimetaja: Oliver Topper
Keeletoimetaja: Koidu Raudvere
Kaanekujundus © Daniel Torrent
(<http://www.danitorrent.com>)

Tekst © Jan Beltrán 2009

Trükk: Tallinna Raamatutrükikoda

ISBN 978-9949-18-525-2

Eessõna asemel vabandan, et selles raamatus on kasutatud ka eba-tsensuurseid sõnu. Neil ei ole muud eesmärki kui olustiku ja tegevuse tõepärane edasiandmine. Temperamentsed hispaanlased kasutavad sageli sõnavara, mis võib eestlasele tunduda vulgaarsena, kuid teise inimese solvamisest hoiduvad nad märksa sihikindlamalt kui eestlased.

Mõningate tõsieluliste stseenide tõttu soovitan seda romaani lugeda ainult täiskasvanutel.

*Jan Beltrán
Barcelona
Mai 2009*

*Ma seisin ja vaatasin neid kolme – nad olid sarnased, samast puust.
Erinesid vaid nende illusioonid, mälestused, patud ja ahnus. Ja ma
panin kirja kõik. Täpselt nii, nagu oli olnud. Ma vaatasin ajas tagasi.*

St. Montclar
Püreneede mäestik, Kataloonia
Talv 1904

„Vanamees, usu mind, see maja on neetud,“ sõnas ehmunud Pilar kõrval magavale mehele. Ta tonksas meest küünarnukiga, kuid see ei liigutanud ennast.

Aastaid – õigemini nii kaugelt, kui tema mälu ulatus – oli selles majas kummitanud. Ükski preester, nõid ega muidu tark ei olnud suutnud seda paha vaimu majast välja saada. Polnud aidanud jumalasõna, loitsud, lävepakule puistatud ürdid ega ka põranda küürimine ohvriks toodud pimedate verega.

Pilar oli kindel, et keset metsi ja mägesid asuv suur ja külm kivi-maja oli ehitatud koolnute kontide peale. Vanem rahvas rääkis verd tarretavaid lugusid sellest, kuidas sajandeid tagasi oli just selles kohas tapetud seitse mauri. Teised, nooremad ja targemad, aga teadsid, et maurid polnud sinna kanti kunagi oma jalga tõstnud. Sedavõrd kaugel muust maailmast oli see vana mõis, mille kohal suvel kõrvetas põrgulik päike ja kärgatas kõu. Talviti mattus see aga jäiselt tuiskava lume alla, peites viimasegi märgi elust.

Ka üksikud ekslejad möödusid St. Montclari orus ilutsevast Pont d’Arci mõisast suure kaarega, sest kivisild, mille järgi mägede vahel asuv maavaldus kunagi nime oli saanud, varises kokku juba aastaid tagasi. Pilari arvates oli põrgu ja paradiisi risttee just siin, kus Saatan oma sigitistega tangot tantsis ja tema hirmude üle võigast naeru kihistas.

„Kuula, kohe avab ta kapi ukse,“ sosistas naine tukkuvale mehele. Nad olid juba harjunud selle deemoni tegevusega ja teadsid, millal ta

avas kapiukse, millal puistas köögipõrandale tuhka ja millal ennast-haletsevalt ohkas.

Köögist, mida valgustas vaid aknast sissepressiva kuu külm valgus, kostis kapiukse kriginat. Hetke pärast oli kuulda ka kolksatust.

„Nii, ja nüüd ajas ta tabureti ümber,“ ohkas Pilar needuse tegusid tundes. Kolksatus oli äratanud ka mehe. Ta ajas end voodiservale istukile, kratsis selga ja tõusis püsti.

„Ma lähen ja panen köögis küünla põlema,“ sõnas ta.

„Vanamees, ära mine, küllap ta läheb kohe minema,“ keelitas naine meest voodisse jääma. Kuid mees ei vastanud midagi – kangekaelne, nagu ta oli –, vaid läks kööki. Nad olid Temasse alati teatud alandlikkusega suhtunud ja püüdnud demoni teele mitte ette jääda, kuid viimasel ajal oli rahulolematu paharet hakanud köögis järjest rohkem kurja tegema ja see mehele ei meeldinud.

Naine kahtlustas, et kiuslik vaim ei jäta neid rahule enne, kui on saanud saagiks tema, mehe või nende poja Domingo hinge. Vaja oli ohvrit.

Pilar hingas sügavalt sisse ja sulges silmad. Ta ei tahtnud teada, mis edasi saab, ja mõtles algavale päevale, mis töötas tulla samasugune nagu eile, üleile, kõik möödunud kuud ja aastad.

Ühtäkki kostis köögist raske mütsatus. Naine kuulatas ja mõtles korraks. Talle tundus, nagu oleks põrandale visatud kõrvits. Seejärel saabus vaikus.

„Vanamees!“ hõikas ta.

Kuid köögist ei tulnud mingit vastust ning see tegi ta ärevaks. Ta hõikas meest veel korra. Ka see hüüd jäi vastuseta.

Lõpuks ajas Pilar end voodist püsti. Ta tundis, kuidas miskit kuuma tuuleiili taolist üle ta paljaste sääрте vuhises ja tahmunud kaminasuus endale pesa leidis. Tuha all hõõgunud söed löid korraks lõkkele, praksusid ja kustusid sisisedes, justkui oleks nähtamatu käsi nende peale vett heitnud. Vanakurat ise oli kamina kaudu välja lennanud, kahtlustas Pilar.

Kui naine köögi poole liikus, kasvas tema ärevus nii suureks, et tal hakkasid hambad suus lõgisema ja üle selja jooksis teraskülm judin.

Tumeda köögiukse vahelt paistis nõrk valguseviirg. Ta avas ettevaatlikult ukse. Uimastava vorstirohu eeterlikust lõhnast ja oliiviõli aurudest läbi imunud seintega köögi laual põles küünal ja vanamees lamas liikumatult keset kividest laotud põrandat. Mehe silmad oli pärani ja vahtisid üksipulgi lakke, kus nõgiste talade küljes rippusid rasvast nõretavad vorstid ja kuivatatud seakints. Külma kuvihu pais- tel valgus verenire vanamehe ninast aeglaselt mööda habetunud põske kukla poole. Naine tardus hetkeks ja lõi risti ette.

„Seda ma arvasin, et meist ühe hinge see kurivaim tahtis,“ sõnas Pilar vaikselt ja nuuksatas. „Hea, et ta vanamehe võttis,“ sosistas ta iseendale hääletult. Ta oli meest hoiatanud.

Antonio
Ciudad de México
Oktoober 1976

„Antonio, kullake, palun võta lutt suust,“ anus Alexandra poolnõudval toonil hiljuti viieseks saanud poega. Armastaval pilgul sasis ta poja juustes, nihkus talle tooliga lähemale, et naaberlauas istuv keskealine härrasmees nende vestlust ei kuuleks, ning lisas poisile kõrva sosis-tades, et restoranis ei sobi lutti imeda. Alexandra heitis hindava pilgu ilmselgelt kallisse tumedasse ülikonda pugenud mehele ja kohendas oma rinda ehtivat violetset pärlmutterkeed.

„Kallis ema, aga...“ püüdis Antonio vastu vaielda, ise silmanurgast piiludes, kas kõrvallauas istuv ja tuimalt veiniklaasi põrnitsev mees tema sõnu tähele pani. Tõenäoliselt mees küll kuulis ema ja poja vest-lust, kuid tema ilmast peegeldus vaid suur ükskõiksus ümbritseva vastu.

„Antoniokene, ma ju ütlesin sulle...“ veenis naine oma poega. Malbe keskealise naise ja jässaka poisi sõneluse katkestas kiriku-kellade helin, mis „äratas“ ka kõrvallauas istuva mehe. Ta kohendas põlvedele laotatud lumivalget targeldatud salvrätti ja silus vuntse. Mees noogutas Alexandrale ja poisile tervituseks ning tema näole ilmus edev ja kõrk naeratus – nii omane raha-, võimu- ja ahnuse- aristokraatidele. Ta oli naist ja poissi siiski märganud.

Neljakümne ühe aastaselt kolmandat korda emaks saanud Alexandra tundis piiritut armastust oma poja Antonio vastu. Hilises eas justkui patuga pooleks sigitatud poeg oli muusikaõpetaja suur lootus. Naise südamesoov oli, et tema kolmandast pojast ei kasvaks mässava

loomuga elukat, nagu oli tema vanim poeg Federico. Keskmist poega Gustavot pidas Alexandra lihtsalt ebaõnnestunud luuseriks, kes tegeles sõna otseses mõttes päevavargusega.

Esimese mehe oli Alexandra matnud umbes seitse aastat tagasi. Kahe pea täisealise poja üksinda kasvatamine oli riisunud naiselt viimse jõu ja ka rahanatukese, mis abikaasast maha jäi. Lisaks kõigele kurjale oli tema õlul ka korteri ülalpidamine ja teenijanna, kes päevast päeva nelja tuba koristas ja köögis askeldas. Kuigi Alexandrale ei meeldinud teenijanna pidev kohalolek, ei suutnud lesknaine korraliku katoliiklasena ka vaiksloomulist ja varjuna liikuvat abilist tänavale kihutada. Ta pigem lootis, et aastaid tema poegi kasvatada aidanud kirjaoskamatu vanatüdruk suudab talle vanaduspäevadel mingil moel seltsi pakkuda.

Oma teise mehe – ja kolmanda poja Antonio isa – Bacilio Giattiniga kohtus Alexandra hingedepäeva missal Santa Teresa kirikus, kus mõlemad lesed lahkunud elukaaslasi mälestasid.

Nagu hiljem selgus, oli doktor Giattini matnud oma naise umbes kaheksa kuud tagasi.

Neljakümne nelja aastasele itaalia juurtega meedikule tundus missal käimine rusuva kohustusena. Kaotusvalu leevendamiseks libistas ta pilgu üle pingiridade, peatudes vaid vagura olemisega nägusatel naistel. Bacilio oli terav silm, mis sõelus Alexandra välja teiste lesknaiste hulgast ning kinnitas tema külge oma ihad ja vaevad.

Paarist riivatust pilgust nende vahel sai kena doktor julgust. Ta kutsus Alexandra õhtusöögile Itaalia restorani, mille omanikuks oli üks tema arvukatest patsientidest. Doktori ja muusikaõpetajanna edaspidised kohtumised leidsid (tavaliselt korra nädalas) aset Bacilio kabinetis, mille ukse ta patsiendiga tegelemise ajaks hoolikalt lukku keeras.

Kuid kolmandat korda käima peale saamine oli viimane, mida Alexandra enda elus veel oodata oleks söandanud. Visiit esimese ettejuhtunud günekoloogi juurde kinnitas, et donja kannab juba kaks

kuud rinna all uut ilmakodanikku. See uudis mõjus kui välk selgest taevast. Alexandra tundis, kuidas miski tõusis talle kurku, üle selja jooksid vaheldumisi kuumad ja külmad judinad, süda jättis lööke vahele ja higi kattis ta otsaesise. Veel üks laps – seda poleks ta küll tahtnud.

Hetke istunud ja ennast kogunud, palus Alexandra, et ebameeldiva toiminguga eest saadetakse arve dr Giattini aadressile, mis talle pika meenutamise peale lõpuks ka meelde tuli.

Tõsimeelse katoliiklasena ei kujutanud kergelt tüsedusele kalduv Alexandra ette, kuidas ta suudab tekkinud olukorda – abieluväline suguelu ja rasestumine – oma perekonnale ja sugulastele selgitada. Mehhiko kõrgklassi tõekspidamiste järgi ootas teda häbiposti naelutamine. Teisalt (nagu Alexandra oma hingesopis tunnistas) sõltus häbi ja sündsusetus tegelikult vaid rahakoti paksusest ja suhtlusringkonnast – silmakirjalikkust kohtas kõikjal.

Bussiga Bacilio haigla poole sõitnud Alexandra peast käis läbi tuhat ja üks mõtet ning ta tundis, et kuum ja umbne ühissõiduk ei ole tema olukorras parim koht. Talle näis, et enamjaolt lihtsasse tööklassi kuulunud kaasreisijad piidlesid teda pika ja hävitava pilguga, nagu mõistes, et uhke senjoora oli elanud riivatud elu, mis nüüd valusasti kätte maksis. Alexandra ei tahtnud oksendada, ta tahtis nutta. Ta palus bussijuhil peatuda, et taksoga edasi sõita.

Doktor Giattini kabinetti sisenenud punetavate silmadega Alexandra teatas oma kaassüüdlasele uudise, mis aga ei osutunud Bacilio jaoks kaugeltki peadpöörivaks ega jalustrabavaks. Võis jääda mulje, et mees oli teate üle koguni omamoodi õnnelik. Ta lappas rahulikult edasi oma pabereid, palus, et naine istuks, valas klaasi vett ja ulatas selle võbisevale Alexandrale. Naine jõi lonksu ja pühkis samal ajal teise käega pisaraid.

Bacilio vaikis mõne hetke ning alustas seejärel juttu nagu püha-päevapastor:

„Ma usun, et Jumala silmis ei ole me patused. Ja sinu perekonna

nagu ka turumooride arvamused ei huvita. Kui tahad last ja minuga abielluda, siis mina olen selleks valmis,“ lausus ta kindlahäälselt ja rahulikult.

Peagi oli Alexandra juba rahunenud. Ta mudis käekoti sanga, heitis pilgu peeglisse ja kohendas mahagonpunaseks värvitud juukseid. Samal ajal oma üsas kasvavale lapsele mõeldes teadis ta, et ta kannab poega, kelle nimeks saab Antonio. Temast saab minu silmarõõm, minu uhkus ja hea katoliiklane – selles oli elu näinud naine kindel.

„Antonio, silmarõõm, palun ära songi toidus! Kasuta ikka nuga ja kahvli,“ õpetas Alexandra nüüd heldinult oma kullast kallimat poja-kest.

„Ja vaata, see naaberlaua härra lehvitab sulle. Tervita teda vastu!“ sosistas ta pojale. Alexandra silmad särasid kelmikalt ning temast õhkus emalikkust ja hoolitsust, millest oleks piisanud kogu aguli orbudele jagamiseks.

Suurtest kaarakendest sisse pressiv päike tungis läbi beežide kardinade saali, muutes valguse ja õhu meeldivalt uimaseks ja pehmeks. Türkiissiniste linadega kaetud laudadel särasid kristalsed pokaalid ning hõbedased noad-kahvlid. Soe tuuleil liugles vaikselt mööda saali, silitades hellalt inimeste palgeid ja sääri.

Antonio tõusis lauast, kohendas pükse, manas naeratus näole ja astus veiniklaasi põrnitseva mehe poole:

„Härra, minu nimi on Antonio. Minu ema on klaveriõpetaja, minu isa on arst ja meil on kodus koer,“ vuristas ta mehele silma vaadates ja ulatas tervituseks oma väikese käe.

Mehe käsi oli küll suur ja tugev, kuid hoolikalt tehtud maniküürist võis järeldada, et tegemist ei olnud põlluharijaga. Antonio teadis, et madalama klassi inimeste käed on päevitunud ja krobelised. Poiss teadis ka seda, et alamklassi inimesi kätt pidi tervitada pole sobilik – peanoogutusest või kergest naeratusest piisab, oli ema talle häid kombeid õpetanud.

Mees naeratas silmakirjalikult, tõstis veiniklaasi suule ja neelas tubli sõõmu punast veini. Salamahti pühkis ta liha söömisest rasvaseks saanud sõrmed püksisääre vastu, jättes põlvedele laotatud salvrätiku puutumata ja puhtaks.

„*Pardon*,* proua, et ma teid ehk segan, aga ma ei saa jätta mainimata, et teie poeg on väga intelligentne,“ sõnas härra Alexandrale.

Sel hetkel tundis Alexandra end uhke ja õnneliku emana. Tema patt Jumala ees oli vist lunastatud. Ta noorim poeg, tema lootus ja silmarõõm, oli restoranis istunud härrasmehele muljet avaldanud.

* *Pardon* (prantsuse k) – vabandust, luba paludes.

Rosa
Barcelona
Juuli 1944

Inimesed olid vennatapusõjast väsinud. Sõda oli räsitud kõiki – ka neid, kes sündisid alles pärast sõda. Sest sõja lõpp ei tähendanud rahu, õnne ega vabaduse saabumist.

Rosa tuli ilmale 1938. aasta 14. juunil ning tema ema Carmen mäletamist mööda oli see olnud täitsa tavaline päev. Tavaline päev ühes sõjas, rusude koristamine Barcelona tänavatelt, nälg, sõja lõpu ootus ja hirm.

Kuid Barcelona märtsipommitamist, mil Kataloonia pealinna ründasid ootamatult Itaalia lennukid, mäletas Carmen hästi: pommid vihisesid, koerad ulgusid ja ta oli rase. Ümberringi olid surnud, tossavad kivivaremed, haavatud ja hirm uue pommirünnaku ees. Teine maailmasõda oli Barcelonas juba alanud.

Linna pommitamisele oli eelnenud väga pikk ja külm talv, kütmata koduseinte vahel kattis lauda nälg ja voodites lesis haigus. Õnneks oli see kõik nüüd läbi.

Kesksuvine pärastlõunapäike, mis kella nelja paiku kõrvetas juba vähem kui südapäeval, sundis inimesi siiski varjulisi tänavääri ja jahedamaid paiku otsima. Rohkem kui pool sajandit tagasi ehitama hakatud Sagrada Família kiriku kõrval asuva kinomaja tühja saali kõrges laes vihisesid täiel võimsusel kaks suurt ventilaatorit, hakkides kuuma ja lämmatavat õhku laiali, et peatselt algava kinoseansi ajaks saali jahedamat õhku luua. Seinale tõmmatud plagu „Viva Franco! Viva España!“ peitis kodusõjas kannatada saanud hoone arme.

Mööda varjulisi tänavaääri kino juurde kiirustanud Rosa nägi hoone juures tosinat või isegi rohkem inimesi ja rõõmustas. Ta lootis kogu hingest kõige vägevamat paludes, et leiduks ometigi keegi naisterahvas, kelle kleidisabast kinni napsates kinosaaali hiilida. Rosa oli ka varem oma ema ja isaga filme ning varieteeprogrammi vaatamas käinud, kuid seda vaid korra või kaks aastas, mil vanematel õnnestus tööde ja teiste laste kõrvalt aega näpistada.

Kinomaja uksele haakis Rosa end vaikselt nooremapoelse abielupaari sappa ning võttis pöidla ja nimetissõrmega ettevaatlikult daami kleidivolangist kinni. Jutuhoos naine ei märganud, et tema sabas rippus umbes seitsmeaastane plikatirts, ja nii liikus kolmik aeglaselt sissepääsu poole.

Uhkes mundris, kuid kuumast ilmast kurnatud valvur kontrollis paarikese pileteid ning viskas ükskõikse pilgu ka tüdrukule, kes talle arglikult naeratas ja justkui ema kleidisaba näppis. Valvur ulatas piletid külastajatele ning viipas loiu käeliigutusega saali suunas.

Diktaator Franco aegsel kinol oli hispaanlaste igapäevaelus täita riikliku tähtsusega roll. Tsensuuriametnike poolt kastreeritud ning kindrali ja temale ustava aparaadi poolt heaks kiidetud filmid ja rahvakunst jõudsid rahvani sageli just kinomajade kaudu. Tõsi, Hispaania, Hollywoodi ja Mehhiko kineastide loomingut näidati rahvale alles põhjaliku iluoperatsiooni järel – Ameerikas vändatud armustseenid muudeti teksti dubleerimise käigus verepilastuseks, kodumaisele natsipropagandale lisati heroiseerivat sära ja suursugusust.

Kultuuriprogramm algas pärast lõunat. Mängufilmile järgnes *No-Do** – diktaatori mustvalge propaganda, milles esitleti kindrali ja ministrite töösaavutusi vennatapusõja järgse Hispaania ülesehitamisel

* *No-Do* – *Noticiarios y Documentales* (hispaania k) – teadaanded ja dokumentaal-filmid.

või näiteks Toledo elanike ustavust kodumaale ja Francole. Väikese raha eest lunastatud kinopileti tõeline väärtus peitus aga pärast propagandaseansi alanud varieteeprogrammis, mil lavale astusid muusikud, lauljad, tantsijad või poeedid.

Hämara saali ainukesteks valgusallikateks olid lavale suunatud prožektorid, mis heitsid hägust valgust ka esimestele pingiridadele. Erutusest ja kuumusest õhetav Rosa pühkis käega oimukohta tekkinud higipiisku ja ohkas kergendatult. Ta astus korraks esimese ettejuhtuva vaba tooli peale, et käia silmadega üle suminat täis saali pingiridade, ning märkas teise rea keskel paari vaba tooli. Ta pidi kindlasti istuma esimeses või teises reas. Nobedasti pugus õbluke tüdruk pingiridade vahel sagivate inimeste seast läbi ja poetas end toolile istuma.

Rahulolev, ent püüdliselt ärevust peitev Rosa ohkas korraks ja lasi oma mõtetel vabalt lennata. Ta lootis, et vanemad teda salajase kinokülastuse eest liiga kõvasti ei nahuta, kuid ta oli valmis ka ränka karistust kandma, sest ta kirk eelmise kinokülastuse ajal varietee-programmis nähtud tantsija vastu ei andnud talle rahu juba kuid, ei öösel ega päeval. Ta pidi teda veel kord nägema – kas või elu hinnaga.

Igavate ja tüdrukule arusaamatute kinoteoste lõppedes haaras Rosat uuesti ärevus, mis pani teda toolil nihelema ning sagedase pesemise tõttu kollase värvi kaotanud põlvikuid piki peenikesi sääri üles ja alla rullima. Ta pilk oli üksipulgi kinnitunud lava ette tõmmatud paksule härjaverepunasele kardinale, mille taga ootas oma esinemisjärjekorda tema ebajumal – tantsija Pablo Mar. Rahvas oli saalis muutunud häälekamaks: kes arutas kaaslasega äsja nähtud filmi üle, kes magas, kes itsitas või haigutas. Kuumust trotsiv tüse naine Rosa kõrval ohkis vahetpidamata ja vehkis lehvikuga nii ägedalt, et ka tüdruku näolapike sai vallapäasenud õhuvoolu värskendavat jahedust tunda. Rosa vaatas paksule naisele otsa ja naeratas arglikult, nii et tema pea õblukeste õlgade vahele peitus.

Ühtäkki olid lava valgustanud prožektorid kustunud ja paksud

kardinad liikusid aeglaselt kahte lehte, moodustades lõpuks kaks punakat sammast. Rosa ajas pea õlgade vahelt välja ja teda haaras hirm – lava oli tühi. Ta tõstis pea kõrgemale, justkui veel kord kinnitust otsides, kuid endiselt valitses seal tühjus.

Rosa mäletas täpselt, et eelmisel korral oli Pablo kardinat avanedes juba laval ja kaks kitarristi sättisid taburette istumise alla. „Oleks vaid ema siin, temalt saaks küsida, tema kindlasti teaks, mis toimub,“ mõtles ärevusse sattunud Rosa. Väikesel tüdrukul kippus nutt kurku tulema. Miski juba kipitas ja vaevas rinnus, ronides sentiimeetri kaupa mööda habrast hingetoru ülespoole...

Rosa nuuksatas ja tundis, kuidas pisarad mööda põski voolama hakkasid. Kibedad piisad tahtsid matta ta hinge. Kogu tema lootus ja unelm olid hetkega minema pühitud – see, mida ta ootas ja mille nimel ta kõigeiks valmis oli, töötas hetkega miljoniks ahastuskilluks puruneda. Ta sulges silmad, et mitte näha seda tühja ja musta auku laval. Väikesed, suurest murest täidetud pisarad voolasid mööda ta põski südame poole, nagu jõed, millel polnud algust ega lõppu, mida kandis edasi kurbus ja lootusetus.

Ootamatult kõlas lavapimedusest naisterahva hääl, mis teatas: „Esineb Pablo Mar!” Rosa avas silmad ja nägi läbi pisarate lava keskel ühtlast valgusjuga, mille tsentris, käed selja taga ja otse tema poole vaadates, seisis Pablo. Ta oli nägus, ronkmustade juustega umbes kahekümneaastane noormees, terav lõug kergelt ülespoole suunatud. Pimedusest kostsid kitarrihelid ja Pablo käed liikusid jõuliste liigutustega pea kohale. Rosa nuuksatas nii vaikselt, kui suutis, ja jäi kümneks minutiks tantsijat vaatama, suu ammuli.

Ta oli lummatud ja pisarad – õnnepisarad – voolasid mööda ta põski. Muusika tema kõrvadeni ei jõudnud. Pablo imetlemisele lisaks laiutas tüdrukutirtsu peas vaid üks suur unistus – ka temast peab saama tantsija.

Kristian
Tallinn
Mai 1981

Oma isa Kristian ei mäletanud. Õigemini olid tema mälestused isast udused ja pehmed, ilma selgete piirjoonteta, natuke hägused nagu mustvalge tummfilm. See-eest tundis nooruk väga hästi oma ema ja teadis, kust algas ja kus lõppes ema armastus oma laste vastu.

„Ema, mul on vaja 150 rubla,“ nõudis Kristian.

„Mida! Jälle?“ hüüatas Mare ja viskas triikraua lauale, millele hunnik pesu triikimist ootas. Paar nädalat tagasi oli ta laenanud kuuskümmend rubla, et see pojale ulatada. Mare isegi ei teadnud, mille jaoks Kristian tookord raha küsis – selgitus oli tundunud talle kergelt kummaline ja arusaamatu.

„Jälle... ja 150 rubla!“ lisas ta ärritunult. Tema näost oli näha, et nutmapuhkemine ei jäänud hilistesse öötundidesse ega patja nagu tavaliselt. Paratamatult, nagu varakevadises päikesepaistes sulavad jääpurikad, tekkisid Mare hinge kummalised süümepiinad ja ta silmad täitusid pisaratega.

„Jah,“ vastas kõõgi uksepiidale toetunud Kristian ükskõikselts. „Mul on vaja teksased osta,“ lisas ta.

„Mul ei ole raha ja mu palgast ei kogune niipea sedavõrd, et sulle 150 anda,“ ütles naine pead tõstmata, lapates närviliselt pesuhunnikus edasi. „Ja jutul lõpp!“ lisas ta nuuksatades.

Kristiani näost oli näha, et ta hoidis suud vägisi lukus, et mitte plahvata. Ta põselihased tõmbusid kangeks, veri tema näost kadus, huuled võbisesid ja ta sisistas:

„Oli sul vaja mind sünnitada, kui sa ei suuda mulle teksaseid osta?“

Mare kahvatus, mõtles korra, raputas pead, pühkis käeseljaga põsed pisaratest kuivaks ja läks kapi juurde. Ta avas sahtli, kus ta oma rahakotti hoidis, kraapis sealt välja 150 rubla ja ulatas need sõna lausumata Kristianile. Sinisilmne poiss, kelle heledaks pleekinud juuksed olid korraliku koolipoisi soengusse lõigatud, noogutas emale ja kadus oma tuppa.

Kristian oli keskmist kasvu teismeline, kehaehituselt pigem kiit-sakas kui tugev. Tavaline poiss, kellel läks koolis hästi ja kelle üle Mare oli vaid uhkust tundnud. Kuid viimasel ajal olid poja nõudmised suurenema hakanud. Lisaks kasvavale organismile, mis nõudis rohkem toitu, oli poiss hakanud rääkima üha enam ja enam välismaistest dressidest, jopedest, spordijalatsitest ja nokamütsidest.

„Kust mina neid sulle võtan?“ oli Mare pojalt küsinud, mille peale Kristian oli vastanud: „Sa anna mulle vaid raha, küll ma tean, kust saab.“ Marele see ei meeldinud. „Kuidas? Ma pean ju teadma, kust sa need saad? Ma olen ju sinu ema...“ mõtles ta.

Väljas hakkas juba pimenema ja Mustamäe paneelmajade akendes süttisid ükshaaval tuled nagu jaaniussid. Sõpruse puiesteel vurasid veel üksikud trollibussid, et viimased teelised enne õndsat nõukogude öörahu peatustes maha poetada.

Kui Mare oli triigitud riided kappidesse ladunud, läks ta vaikselt elutuppa, kus tema kaks last – viieteistaastane Kristian ja temast paar aastat vanem õde Maarika – televiisori ees istusid ja süvenenult filmi vaatasid. Kohati kadus Soome pealt tulev telepilt ja muutus häguseks. Moskva kindel käsk oli hoida eestlased eemal roiskuva kapitalismi propagandast, kuid ikka ja jälle levis see „kõnts“ üle Soome lahe Eesti NSV pinnale. Mare läks akna juurde ja pugus kardinat taha. Sealt avanes vaade korrusmajale, mille aknad olid kaetud tihedate kardinatega, mis kaitsesid võõra pilgu eest.

Kuid Mare teadis, et nõukogudeaegse planeeringuga korruselamutes olid pea kõik korterid sarnased: üks või kaks magamistuba, suurem elutuba, köök, vannituba ja tualett. Ka mööbel ja kappidesse

laotud nõud ning voodipesu, rääkimata triikrauast või külmkapist, olid neis sadades tuhandetes korterites ühesugused. Nõukogude Liidus pidi kõik olema ühesugune, standardile vastav. Töötava klassi seas ei tohtinud tekkida ebavõrdsust ega kadedust kas või eluks hädavajalike asjade näol. Sotsialistliku keskklassi lihtsal inimesel polnud erilist põhjust oma kodumaa üle uhke olla.

Ometi leidis neidki, kes pääsesid ligi niinimetatud lääne kaubale, mis tegi ühest inimesest parema või vähemalt uhkema kui teised.

Mare tuli kardina tagant välja ning istus poja ja tütre vahele.

„Kust sa need teksased saad?“ alustas kolmekümne kuue aastane naine Kristiani poole pöördudes juttu.

Mare teadis: et osta läänes valmistatud teksaseid, mida Nõukogude Liidu kaubandusvõrgus lihtsalt ei müüdüd, pidi tundma Viru hotelli ärimehi. Sotsialistlikus mõistes spekulantidest kurjategijaid või halturtšikuid. Viru hotell, mille ukсед olid avatud ainult välismaistele turistidele, pakkus selle suursuguse majutusasutuse töötajatele unikaalset võimalust osta turistide käest seda, mis neil üle jääma kippus või oli toodud kaasa rahategemise eesmärgil – sukkpükse, kingi, hambapastat, teksaseid ja palju muud, mis Nõukogude Liidu kodanikes nõudlust tekitas. Paljudel Viru hotelli töötajatel, kes KGB valvsa silma all igapäevast leiba teenisid, tekkisid aastate jooksul omad „agendid“, kes tõid neile tellimuse peale Soomest ja Rootsist kõike seda, mida maailma võimsaimas riigis saada ei olnud. Kuid neid „ärimehi“ valitses pidev oht – vaba ettevõtlus ehk äritsemine oli kommunismiriigis keelatud. Kes sellele patusele teele oli sattunud, pidi astuma verejanulise rahvakohtu ette, kes ei halastanud õele ega vennale.

Pahamaiguline lääne kaup, mis salaja riiki toimetati, oli erakordselt kallis. Teksapükste hind võttis lihtsal inimesel silme eest mustaks, sest üle poole kuupalga maksva püksipaari asemel võis osta kümneid kodumaiseid viigipükse. Isegi Marlboro reklaamiga kilekoti eest pidi ohverdama viis kuni kümme rubla. Ka Marel oli üks värviline välis-

maine kilekott, mida ta hoolikalt riidekapis pesu juures hoidis ja isegi kasutada ei raatsinud.

„Virust ostan,“ vastas Kristian tähtsalt, olles hetke vastusega viivitanud.

„Kuidas? Kas sa tunnend Viru ärikaid?“ erutus Mare.

„Tunnen jah,“ tuli Kristiani suust loid vastus.

See pani Mare muretsema. Ta vaimusilmas jooksis õudusfilm, kuidas miilitsad nabivad ta poja Viru hotelli juures kinni ja viivad ta jaoskonda, kuhu siis Mare peab talle järele minema ning kust ta oma poja läbipekstuna leiab. Ta oli televiisorist korduvalt näinud, kuidas halturtšikuid paljastati ja nõukogude korra rikkumise eest kongi pisteti.

„Aga me saame kokku ABC neljanda juures,“ ütles Kristian ema mõtteid lugedes.

Seik, et nad ei kohtu mitte Viru hotelli juures, rahustas Maret pisut. ABC oli Tallinna toidukaupluste kett ja nende juurde miilitsatel reeglina asja ei olnud.

Uued Montana teksapüksid, mis olid pakitud meeldivald krõbisevasse kilesse, pistis Kristian kiiresti koolikotti. Lisaks teksastele sai ta Kalevi käest paar Rootsi seltskonnaajakirja, mis ta pargipingil istudes kiiresti läbi lappas. Kõik nendel värvilistel piltidel nähtu ajas ta ärevusse – ilusad autod, majad, riided ja kenad naeratavad inimesed.

Kristian tundis pakitsevat viha ümbritseva vastu ja iha millegi kättesaamatu – vabaduse järele. Trollibussis koju sõites tegi ta kindla otsuse: ta peab Eestist minema pääsema, juhtugu see aasta, kahe või kümne pärast. See mõte küpses ja kinnistus temas iga päevaga, andmata rahu õöl ega päeval. Ta oli valmis kas või eluga riskima, sest vanglamüüride vahelt paistev päike ei ole see, mis vabas maailmas.

Antonio
Ciudad de México
Aprill 1978

Santa Teresa kiriku peapreester Juan oli just keskpäevase missa lõpetanud ja valmistus oma kabinetti minema. Pühakojas valitseva haudvaikuse katkestasid vaid tuhmid kolksatused, mis tekkisid üksikute müntide poetamisest kirikulaekasse.

Mõne sammu kaugusel suurest ja raskest uksest, mille kaudu jumalasalused kirikusse sisse ja välja voorisid, seisis naine ja poiss, kes rääkisid väga tasasel häälel. Tumesinist puuvillast jakki ja seelikut kandva keskealise naise näos oli näha sulaselget erutust. Ta hoidis kramplikult kinni poisi käest ja tema kehahoiakust oli näha, et tal oli kange soov kirikust kiiresti välja pääseda. Poiss seevastu seisis jonnakalt paigal, pea kuklas, ja vaatas naisele otsa. Vaikselt, kuid enesekindlalt sõnas ta: „Ema, ma tahan temaga rääkida!“ Poisi toon oli nõudlik ja vastuvaidlemist välistav.

Kuid naine püüdis säilitada rahu ja keelitas last: „Antonio, pojake, härra Juanil ei ole täna aega sinuga rääkida.“ Ta püüdis naeratada, et olukorda mingitki lepitust tuua, kuid see ebaõnnestus.

Preester Juan Gonzales, kes oli naist ja poissi vargsi jälginud, liikus vaikselt, kuid kiirel sammul Alexandra ja Antonio poole. Tema näost oli näha, et miski häiris teda – parem põsk ja veresooned ta kaelal tõmblesid.

Isa Juan oli tugeva kehaehitusega neljakümne kaheksa aastane mees, kelle tihedatesse süsimustadesse juustesse olid mõne aasta eest hakanud üksikud hõbedased karvad tekkima. Preestri ümaras näos ei olnud märgata kortse, kuid miski jättis temast range või kurja inimese

mulje. Võib-olla oli see tema suu. Ta huuled olid peenikesed ja vere-
tud, moodustades kokkusurutult ühe pika kriipsu.

Alexandra ja tema poeg ei olnud Juanile võõrad – ta oli ristitud Antonio ja olnud Alexandrale lohutajaks tema esimese mehe surma järgsel leinaajal.

Jõudnud Alexandra ja tema pojani, vaatas preester mõlemale otsa ja küsis vaikselt:

„Kas midagi on juhtunud, mu kallid?“

„Ei ole midagi juhtunud,“ vastas Alexandra rutakalt, justkui põgenemiseks teed otsides. „Aga Antonio soovib rääkida teiega, mu härra,“ lisas ta vabandavalt.

Preester lasi otsival pilgul üle kiriku käia.

„Olgu, mul on pool tundi teie jaoks,“ lausus ta ja hakkas liikuma trepi suunas, mis viis kiriku teisele korrusele. Ta kuulis veel, kuidas Antonio ema välja ootama saatis. Naine pomises midagi, kuid poiss sörkis juba kiirustades preestri sabas.

Preestrit häiris, kuidas Antonio oli ema käsutanud, kuid ta teadis, et kohe on tal võimalus kõige kohta kuulda ja küsida. Eelkõige seda, mis Antoniot vaevas või miks oli poisil vaja temaga just nelja silma all rääkida.

Jässakast põnnist oli paari aasta jooksul kasvanud ninatark ja kilavate silmadega poiss, tõdes preester, kui Antonio oli kirikuhärra kabineti ukse enda järel sulgenud ja selle ette puuslikuna seisma jäänud. Aeglasel sammul läks Juan akna juurde, millest avanes vaade pühakoja pisikesele sisehoovile. Justkui vastu tahtmist ja poisi poole seljaga seistes, pilk tuseselt aknast välja suunatud, küsis ta:

„Antonio, millest sa tahtsid minuga rääkida?“

Poiss vaikis ja preester pidi oma küsimust kordama. Ühtses taktis toksis Juan kuldsele sõrmusel ilutseva tumeda kalliskiviga vastu puidust aknalauda, nagu lugedes sekundeid, mis ta Antoniole vastamiseks oli andnud.

„Härra,“ lausus Antonio vaikselt. „Kas Jumal karistab ka lapsi?“

„Milleks selline küsimus?“ imestas Juan endiselt Antonio poole seljaga seistes.

„Meie teenija Maria José ütles mulle, et kui lapsed enne söömist käsi ei pese, poeb nende sisse pisike kurat ja tekitab põrgulikku valu,“ rääkis poiss, oodates vastust preestrilt, kes tema ema arvates oli tore ja tark mees.

„Valu on karistus,“ lisas laps teenijanna suust pärit tarkusetera.

Preester ei vastanud midagi, vaid muigas vaevumärgatavalt ja ükskõikselt, mis jäi endiselt ukse ees seisvale poisile märkamata.

Siis hakkas Antoniot huvitama, mida härra läbi akna näeb. Ta puges preestri ja aknalaua vahele ning nägi pisikest sisehoovi, kus oli kaks pinki, laud ja põrandal potid punakate pikavarreliste lilledega. Raskete kirikumüüride vahel asuvat hoovi valgustas hämune päike. Ümmarguse laua peal tukkusid tuvid, kes iga krõpsatuse peale pea tõstsid ja ärevalt silmi pööritasid. Juan pani oma parema käe poisi pea peale. „Jumal karistab sõnakuulmatuid ja neid, kes teda kuulda ei taha,“ sõnas ta poisi pead silitades. Preestri hääli oli madal ja uinutavalt pehme.

Antonio tundis, kuidas ta pealagi pikast silumisest kuumemaks läks. Ta tundis preestri pehmet kätt enda kõrva ja põske silitamas.

Antonio ei mäletanud, et tema isa oleks kunagi ta juukseid või põske silitanud. Ta isa oli pikad päevad tööl – selline oli vähemalt jutt, mida ta ema ja teenijanna käest oli kuulnud.

Tuvisid jälginud Antonio püüdis end liigutada, kuid tundis, kuidas preestri pehme kõht teda õrnalt vastu aknalauda surus. Poiss tajus, kuidas ta näost õhetama hakkas. Kuumus valgus lainetena üle tema keha, jalad tahtsid nõrgaks minna – tal oli tunne kui poolunes. Tuvid, kes ennist laua pealt midagi nokkisid, olid ühtäkki kadunud. Enam polnud ka hoovi valgustanud hämused päikesekildud.

Kõrvus kohisevas vaikuses jäi Antonio üksipulgi sisehoovi tühja lauda vahtima. Hoov, mis oli tundunud sooja ja turvalisena, oli äkki külm ja kõle. Ta tundis läbi õhukese pluusi oma selja taga abaluude

vahel midagi sooja, mis paisus suuremaks ja kõvenes. Ta ei julgenud ennast liigutada. Soe ja kõva asi tuksatas paisudes mitu korda ning jäi lõpuks seisma, nagu rist kalmukünkal, mida ta paar kuud tagasi surnuaias asjatult kangutada oli püüdnud.

Ühtäkki ohkas preester kergendatult, nagu oleks vabanenud raske kandami tassimisest. Õrnalt sulges ta käega Antonio silmad, justkui kaitstes poissi millegi ebasobiva nägemise eest.

„Antonio, see, mida sa praegu tunned, on Jumala lähedus,“ lausus Juan sosinal. „See on ainult sinu, minu ja Jumala vaheline side. Sellest ei tohi kellelegi rääkida. Jumal karistaks sind rängalt sellest rääkimise eest,“ hoiatas ta poissi.

Antonio seisis kivistunult ja Jumala lähedus hakkas tasapisi haihtuma – see muutus väiksemaks, kuni lõpuks jäi sellest maha vaid niiske laik poisi särgil, abaluude piirkonnas. Ka kuumus Antonio kehast kadus, poiss seisatas veel viivuks ja näppis aknalaualt lahti koorunud värvi. Ta keeras end ümber, kuid kabinetis ei olnud enam kedagi ja paakil uksest vuhises sisse jahedat õhku. Tal kumisesid peas preestri karmid sõnad, mis keelasid Jumala läheduse tundmisest rääkimise.

Rosa
Barcelona
1989

Akna ette tõmmatud paksude kardinade tagant imbus tupp pehmet nõrka valgust. Ainult näod olid selle valguse embuses ähmaselt seletatavad. Kõik muu oli tume, soe ja tajumatu. Kaksikümne kaheksa aastat, pea pool Rosa elust kustus tundide ja minutite jooksul.

„Ema, räägi mulle mu lapsepõlvest,“ ütles Santiago vaikselt.

Rosa kohendas patja poja pea all ja seadis ka ennast Santi kõrvale poolistikule. Ta silitas poja pead hellalt ja ettevaatlikult, nagu siis, kui ta veel väike oli olnud.

„Veebruaris, kui sa sündisid, oli külm. Su silmad olid vallatud ja suu naerul kohe pärast seda, kui sa esimese kõhutäie rinda olid saanud. Sa ei kisanud kunagi, olid hea ja vaikne laps. Kui sind mulle esmakordselt näha toodi, olid sa nii väike ja pehme, et ma kartsin sind isegi puudutada, et mitte haiget teha. Sa olid maailma ilusaim ja parim laps. Kuule, Santi, kas sa lumesadu mäletad?“

Aknapragude vahelt tupp tungiv tuul liigutas kergelt kardinaid.

„Ei,“ vastas Santi.

„See oli vist 62. aasta detsembris ... Sa olid siis veel nii väike, muidugi sa ei mäleta. Maa oli valge ja me kahekesi seisime aknal ja vaatasime, kuidas lund muudkui sadas ja sadas. Sa kilkasid ja rõõmustasid.“

Rosa pidas pausi.

„Ja siis sa kasvasid suuremaks ...“ jätkas Rosa. „Ükskord sa hirmutasid mind ikka korralikult. See oli siis, kui me lõbustuspargis käisime ja sa tiirleva karusselli pealt maha hüppasid. Mul oleks pea-

aegu süda seisma jäänud, aga sul ei olnud õnneks midagi viga. Sa tõusid, pühkisid püksipõlved tolmust puhtaks ja jooksid minu juurde. Kutsusid mind ka karusselliga sõitma.“

Rosa ohkas raskelt ja pühkis hellalt poja laubale tekkinud higi-pisaraid. „Miks ma küll ei läinud sinuga sõitma ... Sa olid siis vist kolmene. Kas sa seda mäletad?“

„Ei,“ vastas Santi.

„Tahad sa juua?“

Santi raputas nõrgalt pead.

„Siis sündis Montse. Kas sa seda mäletad, kui ma Montsega haiglast koju tulin?“

„Jah, ema.“

„Sulle meeldis väike Montse ja sa tahtsid temaga mängida. Sa kussutasid ja kiigutasid teda kogu aeg. Ma vahel lausa keelasin sind. Oeh, ma isegi ei tea, miks ma sind keelasin, sa olid temaga ju nii ettevaatlik. Ja siis läksid sa kooli. Kas sa seda mäletad, kui sa trepi-kojas ülevalt alla pissisid?“

„Jah,“ vastas Santiago ja püüdis naeratada.

Toas oli vaikne. Öiselt tänavalt ei kostnud isegi väiksemat kilgastust. Ta silitas oma 28-aastase poja ronkmusti juukseid ja kergelt habetunud põske. Poja huuled olid kuivad ja silmad kinni. Ka kinniselt olid need silmad kaunid, neid ehtisid pikad mustad ripsmed, mis aeg-ajalt värelesid. Ta jõuline, ilusate joontega nägu mõjus rahulolevalt, nagu peites mingit saladust või sõnumit. Ta hingas vaikselt ja katkendlikult.

„St. Montclar,“ lausus Santi vaevaliselt.

Rosa niisutas ta huuli märja rätikuga.

„Ma ei tea isegi, mis seal on. Pole ju aastaid seal käinud. Mäletad, me olime seal viimati koos sinuga, kui sa olid kuusteist? Sulle meeldis sealne vaikus ja rahu. See rohelus ja avarus. Miks ma küll sind ei kuulnud ja sinna elama ei läinud. Sa ju nii tahtsid. Aga eks me veel jõuame.“

„Ema.“

„Jah.“

„Ole hea, tõmba kardinad eest ära.“

Rosa tõusis. Tänavavalgustus tungis tuppa ja lõi toa valgemaks. Ta vaatas oma poega, kes oli kolm kuud kopsuvähiga võidelnud. Ta nägu oli valge, vaba ja rahulik. Selles polnud kübetki hirmu ega etteheiteid elule. Ta avas silmad. Tumepruunidest silmadest kiirgas soojust ja tõmmet, mis haaras endasse ema pilgu, armastuse, südamelöögid ja valu.

„Pime on.“

„Ei ole, pojakene.“

Rosa istus voodiservale ja võttis poja käe pihku. Ta pigistas seda kõvasti. Ei kartnud enam, et teeb talle haiget. Ta hoidis seda kätt tugevasti ja hellalt peos, pannes sinna kogu hoole, südamevalu ja armastuse. Ta pani sinna oma parimad päevad, armumised, sünnitusvalud, rõõmsad ja kurvad hetked, pisarad ja naeru. Sellesse pigistusse peitis ta oma hirmud, pettumised, solvumised ja meeleheited. Ta sulatas sinna aja pitseri, märgistades poja naeru ja nooruse, ilusamad päevad ja aastad, ulakused ja andekspalumised, kallistused ja armumised – kogu tema elu. Rosa silmist tilkusid pisarad, mis poja käeseljal vee-kristallideks külmusid.

Koidukiirte ärgates tundus Rosale, et öö oli olnud hõljuv kui siid. Oli see kardinat siid? Või seintel vaikselt liikuvad siidised varjud? Või oli see surnukirstu siid?

Ema, kas ma olen surnud?

Ma ei tea.

Ma ei tunne midagi.

Ka mina ei tunne.

Kas me olime õnnelikud?

Muidugi, pojake ...

Räägi siis mulle mu lapsepõlvest.

Toas valitses vaikus, kõrvulukustav vaikus. Ja pitsitav valu, mis hinge ribadeks kiskus ja kurbuseks kangestus.

Kristian
Lissabon
August 2002

Kell oli tunnike üle südaöö ja Kristian keeras Martim Monizi väljakult Almirante Reisi avenüüle, mis viis tema koduagulisse. Ta kiirendas sammu ja heitis pilgu üle õla. Ikka kõndis see kummaline tüüp tema järel! Kui Kristian peatus, peatus ka teine. Kui Kristian pööras pilgu mõnele vaateaknale või taevasse, tegi seda ka teine – ta oli kui pantomiimlik vari.

Lõpuks peatus Kristian ühe mööblipoe akna ees, justkui uuriks diivaneid või kappe. Jälitaja jõudis temani ja peatus Kristiani kõrval. Ta oli Kristianist noorem, umbes kahekümneaastane, tumedate lokkis juustega ja soojade sõbralike silmadega. Jalas olid tal sinised, klassikalise lõikega teksased, seljas siniseruuduline särk. Ta näeb välja nagu iga teine portugallane, mõtles Kristian. Vaateakna peegelpilt reetis, kuidas portugallane Kristianit silmanurgast uuris.

„Mida sa tahad?“ küsis Kristian etteheitvalt.

„Midagi ei taha,“ vastas võõras üllatunult.

„Sa oled juba kilomeetreid mu järel käinud,“ ütles Kristian.

„Mis siis, et olen,“ vastas noormees.

„Tahad sa midagi küsida?“

Noormees takseeris Kristianit mõõtvat pilguga. „Kust sa pärit oled?“ uuris ta.

„Kogu aeg üks ja sama küsimus,“ mõtles Kristian tüdinult. Ta oli juba väsinud sellele vastamast.

„Eestist,“ vastas ta.

Noormees üllatus. „Aaa, Venemaalt ...?“

„Jälle!“ hüüatas Kristian mõttes.

„Mine kooli ja õpi veel kord geograafiat ja ajalugu!“ ütles ta kergelt ärritunult. Portugallaste võhiklikkus maateaduses oli Kristiani korduvalt marru ajanud. „Mis kuradi Venemaalt!“ oleks ta tahtnud kätatada. „Nõukogude Liit okupeeris Eesti, kes oli aastakümneid muust Euroopast ära lõigatud ...“ ei jaksanud ta taas seda loengut alustada ning jätkas teekonda.

„Oota!“ hõikas noormees.

Kristian peatus. „Mida veel?“ küsis ta.

„Lähme istume natuke aega seal pingil,“ palus noormees ja viipas käega kiriku poole, mille ees oli jalgupidi betooni sisse valatud paar pinki. Nende taga kasvasid apelsinipuud, mis õitsemise ajal täitsid linna kibemagusa aroomiga. See lõhn meenutas Kristianile jasmiiini. Nooruki ilme oli andekspaluv ja süüdlaslik.

Selgus, et noormehe nimi oli Rui ja ta õppis ülikoolis majandust. Kristiani jaoks naljaka nimega portugallane oli pärit ühest Serra da Estrela mäestiku väikelinnast. Lissabonis oli ta elanud kaks aastat.

Nad istusid pimeduses pargipingil ning Rui muudkui seletas ja seletas: tühjast-tähjast, ülikoolist ja tüdrukutest. Kristian ei viitsinud seda kuulata ja teatas otsustavalt: „Mind ei huvita see.“ Rui vakatas. Ta on nagu noor vananimene, mõtles Kristian. Istudes sättis Rui oma käed sülle ning palju ei puudunud, et ta oleks sõrmed ristanud ja siis põialdega ringiratast ajanud, ühtepidi ja teistpidi.

„Kui vana sa oled?“ päris Rui.

„Kolmkümmend,“ vastas kolmekümne kuuene Kristian.

„Aaa, ma arvasin, et sa ei ole veel kolme kümnet täis,“ imestas Rui silmi punnitades. „Kas sul naine ja lapsed ka on?“ päris ta edasi.

„Ei. Ma olen gei,“ vastas Kristian jahedalt. Ta ei olnud kunagi oma seksuaalset orientatsiooni varjanud, kui keegi oli küsinud. Temal oli ükskõik, kes kellega voodit või leiba jagas – peaasi, et see toimus vastastikusel kokkuleppel, täiskasvanute ja täiearulistel vahel.

Siis löid Rui silmad peas põlema, nagu oleks ta lotos *jackpoti*

võitnud või Neitsi Maarja ilmutist näinud. Nüüd sadas tema suust küsimusi nagu papi varrukast: Mida kaks meest voodis teevad? Kas mees suudab meest armastada? Kas see on ikka normaalne?

Kristian ei viitsinud enam keelt hammaste taga hoida ja otsustas mängu jätkata, valides oma sõnavakast selle kõige hullem. Koomiliselt viisakat tooni säilitades andis ta teada, et talle meeldivad roppen-davad ja end põhja joonud mehed rohkem kui lakutud ja lipsuga tüübid.

„Kas ma võin sind suudelda?“ küsis Rui selle peale ootamatult. Sellist matsu Kristian küll oodata ei osanud.

„Ei!“ vastas ta ja lisas naeru tagasi hoides: „Ma olen ju mees!“

„Aga järgmine kord?“ küsis Rui lapselikult paluvalt, nagu oodates präänikut või kommi. Kristian jäi vastuse võlgu ja valmistus minekuks. Rui niheles kummaliselt.

„Rahune nüüd,“ sõnas Kristian. Ta sai aru, et noormees polnud kunagi varem kedagi sellist nagu tema näinud. Arulagedalt suurte pruunide silmadega Rui vaatas talle abipaluvalt otsa. Öö oli sume ja mõtted laisad. Kristian ulatas Ruile oma mobiilinumbriga, keeras siis selja ja hakkas midagi ütlemata kodu poole liikuma.

Kristianile tundus, et Lissaboni võlu ja aegade hämarusse jäänud suursugusus tuli ilmsiks just kuumadel suveöödel. Need ööd olid täis lämmatavat, kuid meeldivat kuumust, mis õhkus tihedalt kivi kivi kõrvale kinni toksitud tänavakattest ja müüridest ning pani naha leemetama. Selles kuumas pimeduses oli seksikust ja kirge. Tundus, nagu õhk oleks Atlandist aurustunud veepiiskadest kergeks pitslinaks kokku kootud ja ettevaatlikult üle linna laotatud.

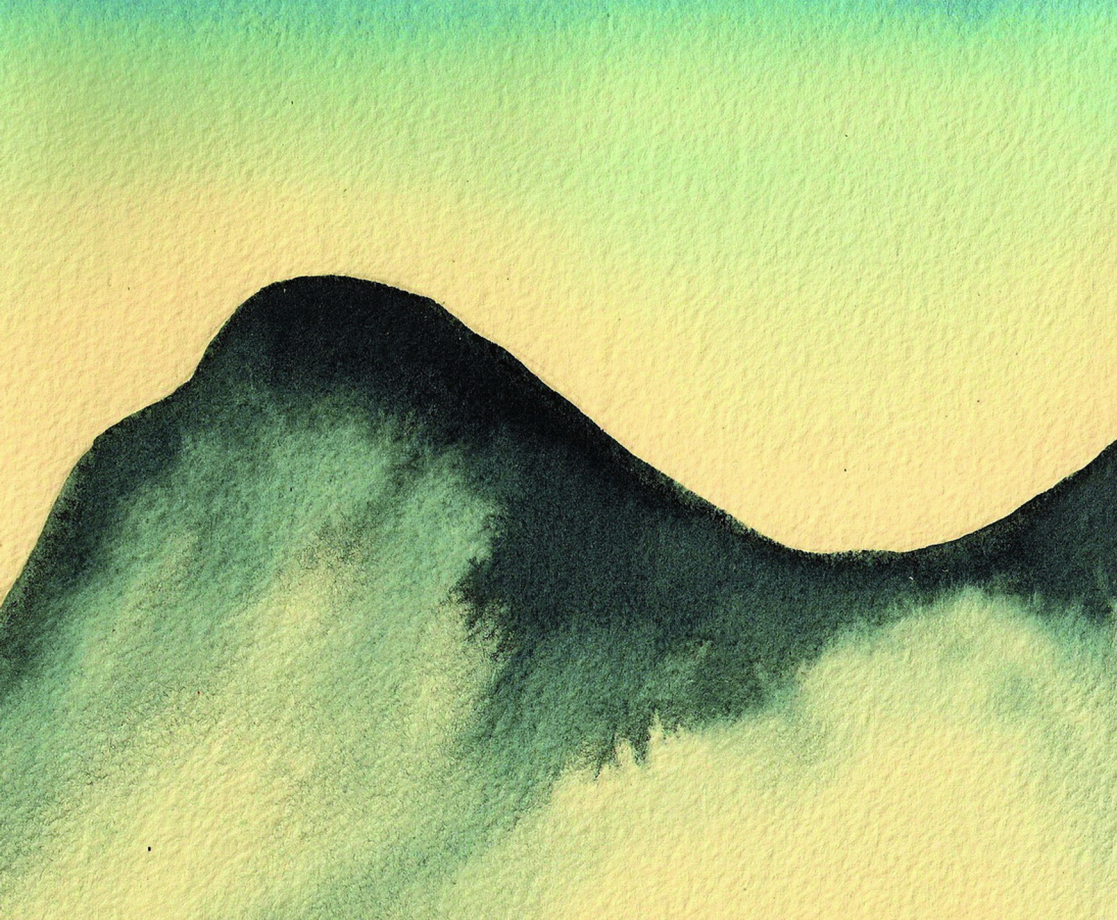
Nendes öödes oli hääli ja sahinaid, mis mõjusid saladuslikult, justkui koolnute hinged oleksid linna vallutanud ja Tejo jõe kaldale puhkama heitnud. See müstiline, paradoksaalne rahu ja rahutus kattis terve Lissaboni, saades alguse Alfama nõlvadelt, rulludes üle Baixa-Chiado ja Bairro Alto, haarates endasse Rossio ja Restauradorese

väljaku. Eatu, soe ja pehme unistus või magus tühjus, kus polegi vaja mõelda, olla ega tunda, liikus aeglaselt mööda Libertade avenüüd, valgus laiali mööda kitsaid tänavaid, ronis üles küngastest, pugespisse seinapragudest ja ukseaukudest, tungis lissabonlaste vooditesse ja hingedesse.

Päevasel ajal näis Lissabon teistsugusena. See oli kui seiskunud aegade muuseum, paljude legendide, jumalate, seaduste ja suhtumiste kooslus. Seal leidis araablaste pahameelt ristikumardajate vastu, teisitõtlejate keelepeksu ja vaikust armastanud isevalitseja Salazari kapriise. Selles linnas valitses kummaline ja salapärane, Kristianile tundmatu energia ja ajakäik, mis ei sundinud edasi kiirustama. Progressiivsus oli siin tabu ja süüdimatus omakorda voores.

Lissabonis poleks olnud seda lummust, kui maailma suurimat orjakaubitsejat poleks tabanud hävitav maavärin ja põrmustav langus, kui konservatiivsus oleks kaotanud vabameelsusele. Jälje olid jätnud ka sajandeid tagasi inkvisiitorite poolt kiusatud juudid, kes Teise maailmasõja eest põgenedes Lissabonis ajutise varjupaiga leidsid.

See kummaline linn, kus aegade vältel oli harjutud grandioossuse ja võimuga, unustades teha ruumi miniatuursusele või nõrkusele, oli märkamatu – iseendale tunnistamata – saanud nihilismi, vabamüür-luse ja valehäbi kantsiks. Sinna oli kogunenud absurdus, võltsmoraal ja laiskus, mis värvis muu maailma valgeks ja mustaks. Kristianile meeldis kogu see korrapäratus, neurootilisus ja introvertsus selle linna hinges, mis lõhnas kingaviksi, kohvi ja kanepi järele. Sest selles oli vabadust. Vabadust, mis oli nagu suur vale, kuid mis kõlas usutavamalt kui tõde, lennates tänavatel kastaniahjudest tossuga taevasse.

Barcelonas elava eesti autori esikromaan põhineb tõsielusündmustel, mida on vaid veidi muudetud ja täiendatud. Romaanis põimuvad erinevatest ühiskondadest pärit kolme peategelase keerulised eluteed.

Nõukogude Eestis kasvanud Kristian seikleb Moskva kaudu vabasse maailma, otsides iseennast ja armastust. Kodusõja ajal sündinud ja Franco režiimi üle elanud hispaanlanna Rosa säilitab elurõõmu hoolimata kõigist talle osaks saanud kannatustest. Preestri poolt lapsepõlves väärkoheldud mehhiklane Antonio loodab, et kõigevägevam annab talle andeks tema pöörase kaksikelu.

Kuid siis ristuvad nende kolme värvika tegelase saatused Barcelonas ...